

Pvda kan wel scheut 'Blue Labour' gebruiken

Volkskrant Fotoredactie

Foto Demotix
Lord Maurice Glasman

BLUE LABOUR Labour heeft haar morele erfenis verkwanseld. Het kapitalisme ontwortelt mensen. Sociaal-democraten moeten daarom radicaal zijn en teruggaan naar de wortels.

LORD GLASMAN SPREEKT VANAVOND IN DE BALIE IN AMSTERDAM MET EEN CO-REFERAAT DOOR LODEWIJK ASSCHER.

Terwijl eind vorig jaar de strategische aanvalsnotities van de PvdA uitlekten, traditiegetrouw voer voor een nog grotere stijging op de cynismemeter, zat ik op het puntje van mijn stoel in Londen. Ik luisterde naar Lord Glasman, de goeroe van Labourleider Ed

Milliband, die met zijn radicaal-traditionalistische Blue Labour het sociaal-democratische vlammetje weer op wist te stoken.

'Karl Marx beschrijft hoe na de bejubelde revolutie van 1831 de Franse bankier Laffitte de profetische woorden spreekt: vanaf nu heersen de bankiers. Dat, dames en heren, zien we in Europa nu ook gebeuren.' Glasman beantwoordt een vraag over het nieuwe euro-akkoord in debat met Philip Blond, de drijvende kracht achter Cameron's big society-gedachte.

In het uur dat volgt horen we Glasman spreken over de paarse cocktail van verzorgingsstaat en kapitalisme. En hoewel hij het huidige Labour en passant een keer of vier dood verklaart en zelf weinig snelle beleidsoplossingen voor handen heeft krijgt hij het voor elkaar op een geloofwaardige manier een radicale verandering voor Labour te schetsen die de hoop op een echt sociaal-democratisch alternatief weer doet leven.

Wat een contrast met Nederland, waar het politieke debat op links de afgelopen jaren niet verder komt dan een paar pennestreken van opiniemakers die vooral over elkaar schrijven en PvdA-politici die meer zoeken naar kiezers dan naar nieuwe verhalen.

Wie in Nederland zocht naar kapitalistische systeemkritiek had slechts de Russische revolutie van de Internationale Occupyers als alternatief. En wie hier zocht naar cultuurkritiek moest het doen, naast een paar denkers dat liever uitweek naar het buitenland dan hier weggehoond te worden, doen met ellenlange neoconservatieve clash-of-culture-uitenzettingen tegenover progressieve heilstaatspraatjes.

In Londen zat ik op het terras van de Engelse senaat met een man die kritiek op het kapitalisme, de moderne cultuur en de Labourpartij verbond tot een nieuwe beweging die hij 'Blue Labour' doopte; een verwijzing naar het rood van het rechtsconservatieve Red Tory waar Blue Labour een antwoord op wil vinden, maar ook het 'blue' van de blues. 'Een omarming van het hele leven, inclusief tegenslagen en strijd. Weg van het naïeve optimisme dat het altijd beter wordt. Dat je eens in de vier jaar Labour moet stemmen en het dan vanzelf wel goed komt.'

Blue Labour bekritiseert niet enkel Tony Blair's derde weg, maar grijpt voor de ideale Labour-partij terug naar voor de oorlog. Veel meer dan een partij was Labour toen een beweging van mensen die samen streden voor vooruitgang. 'Labour waarden zijn geen abstracte noties als

'vrijheid' of 'gelijkheid'. Echte Labourwaarden waren altijd geworteld in relaties die een ethisch leven versterkten. In wederkerigheid werd vorm gegeven aan vrijheid en gelijkheid in een actieve relatie van geven en nemen, en in coöperaties werden samen de lusten en lasten van collectieve actie gedeeld. En pas dan, wanneer vertrouwen gesmeed was, kwam solidariteit, waar we actief ons lot deelden met andere mensen.'

Het is deze morele erfenis van Labour, vindt Glasman, die Labour heeft verkwanseld en aan de conservatieven overgelaten. Wat is gebeven, is een koude, universalistische rechten- en plichten benadering waarbij de partij enkel nog naar de staat kijkt om problemen op te lossen.

Dat blauw ook de kleur van de Engelse conservatieven is, is geen toeval. Voor Glasman verwijst die naar het conservatisme met een kleine c, een erkenning dat het goede leven - familie, vriendschap, de buurt, geloof soms - voor mensen voorop staat. Blue Labour plaatst dit mensbeeld centraal in haar politieke visie en combineert dit met vlijmscherpe systeemkritiek. Het kapitalisme heeft namelijk niet alleen de neiging ongelijkheid te vergroten - waarbij de staat moet ingrijpen - maar ook om van mensen handelswaar te maken. Het is deze geest van het kapitalisme die de mens ontwortelt, en Labour moet die wortels beschermen. En

juist in deze fundamentele machtsanalyse onderscheidt Blue Labour zich van het rechtse conservatisme. In Glasman's wereldbeeld is conflict altijd aanwezig en collectieve politieke actie daarom noodzakelijk.

Maar Labourpolitici hebben altijd de neiging om direct aan knoppen te willen draaien en alle problemen via de staat op te willen lossen. De geest van het kapitalisme bestrijden is echter veel moeilijker te bereiken met de verzorgingsstaat, want waar het kapitalisme mensen overlevert aan de markt, neemt de grote anonieme staat in zijn plaats mensen de verantwoordelijkheid voor hun eigen verbetering uit handen, en ook het daarbij behorende zelfrespect. En wanneer mensen elkaar op straat niet meer op slecht gedrag aanspreken, weet Labour enkel politie of straatcoaches in te zetten.

Blue Labour's kritiek op de verzorgingsstaat is geen pleidooi voor een kleinere overheid. De staat moet echter niet primair op het leveren van diensten, maar op het smeden van relaties gericht zijn - zodat mensen zelf het heft weer in handen kunnen nemen. Veel beleidsvoorstellen heeft Blue Labour nog niet gelanceerd. Ja, versterk de (buurt)democratie en richt publieke instituties volgens het '1/3 model' in, waarbij de besturen van bijvoorbeeld scholen in handen zouden moeten zijn van ouders, leraren en de overheid. Glasman is op zijn sterkst als hij zijn politieke filosofie uiteenzet, verhaalt

over de misstappen van Labour en de bril beschrijft die politici ophebben: het discours van de beleidsanalyse..

De oproep van Glasman om de aan de conservatieven overgeleverde morele erfenis weer nieuw leven in te blazen heeft het Engelse debat over de sociaal-democratie het afgelopen jaar gedomineerd. Het is de vraag of zijn boodschap één op één naar een andere politieke context te kopiëren is, maar zij bevat tal van elementen die ook de Nederlandse sociaal-democratie broodnodig kan gebruiken. Laten we de komende tijd even niet naar de peilingen, maar naar onze vrienden in Engeland kijken. Wie weet kan de sociaal-democratie dan ook hier weer wat harten sneller laten kloppen.

ARNE MOSSELMAN deed onderzoek naar Blue Labour bij de Wiardi Beckman Stichting.

“De sociaal-democratie kan dankzij Blue Labour de harten sneller laten kloppen,,